

چکیده :

یکی از رویکردهای تحلیلی متن های ادبی، بررسی معناشناسی آن ها است. این روش با مطالعه ی تغییرات معنایی یک واژه و مفاهیمی از گذر روابط واژگانی هم چون روابط هم نشینی، جانشینی، تضاد، ترادف و بافت کلام پدید می آید، به تجزیه و تحلیل علمی معنای آن واژه می پردازد. این تحقیق با هدف شناسایی تصویر افراسیاب در شاهنامه و فهم مفاهیمی که شاعران بعد از فردوسی در شعر خود در به کار بردن واژه افراسیاب مد نظر داشتند، انجام شد. روش کار به صورت توصیفی _تحلیلی بوده است و نتایج به دست آمده نشان داد که تصویر فردوسی از افراسیاب در شاهنامه تقریباً همان تصویری است که متون پهلوی و اوستایی از وی داشته اند: تصویر انسانی بدکنش، بدگهر، پیمان شکن و ناسپاس. در شعر شاعران بعد از فردوسی نیز تقریباً سه چهره از افراسیاب دیده می شود. در سبک خراسانی چهره دشمنی قدرتمند را دارد که شکست دادنش نشانه ی اقتدار پادشاه پیروز است؛ در متون عرفانی عطار و حافظ و ... نماد نفس اماره و نفس بدگنش است؛ و در اشعار معاصر شاعران معاصری مانند سیاوش کسرایي نماد شاه ستمگر است.

کلید واژه ها: تصویر، افراسیاب، فردوسی، شاعران بعد از فردوسی، معنا شناسی